

Hedda Solbakken

Nominalfrasens analysenivåer

Bacheloroppgave i SPRÅK2900

Veileder: Kristin Melum Eide

Mai 2019

Hedda Solbakken

Nominalfrasens analysenivåer

Bacheloroppgave i SPRÅK2900

Veileder: Kristin Melum Eide

Mai 2019

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Det humanistiske fakultet

Institutt for språk og litteratur

Norwegian University of
Science and Technology

Innhold

1 Innledning	2
2 Teori	3
2.1 Begrepsavklaring	3
2.2 Generativ grammatikk og frasestruktur	3
2.3 Fra NP til DP	5
2.4 Bestemte nominalfraser	7
2.4.1 Suffiks som D-kjerne	7
2.4.2 Dobbel bestemthet	8
2.6 Egennavn og pronomer	8
2.7 Juliens DP-analyse	9
3 Diskusjon	10
4 Avslutning	11
5 Litteraturliste	12

1 Innledning

I arbeid med syntaktisk analyse vil det alltid være en avveining hvilket detaljnivå man skal legge seg på. Innenfor jungelen av ulike teoretiske rammeverk og tilnæringsmåter finnes det i realiteten et kontinuum av mulige analysemetoder som kan brukes til å analysere setninger og fraser med ulik grad av presisjon. Hvilket nivå man til enhver tid har bruk for vil naturligvis avhenge av hva man analyserer og med hvilken hensikt. Når nye studenter skal innlemmes i syntaksverdenen vil foreleseren måtte ta stilling til hvilket detaljnivå det er hensiktsmessig å presentere dem for. Hun må finne et nivå som er såpass enkelt at studentene forstår det og samtidig så avansert at det inkluderer det studentene trenger i analysene sine. Et for avansert nivå vil resultere i frustrerte studenter som faller av lasset. Et for enkelt nivå vil gi logiske brister og mislykkes i å forklare problemene studentene møter på i analysearbeidet.

Denne oppgaven skal handle om nominalfrasen og dens ulike analysenivåer, og om hvordan disse kan og bør implementeres på lavere universitetsnivå i nordiskutdannelsen. DP-analysen ble utviklet allerede på 1980-tallet og er i dag ansett som den mest riktige analysen av nominalfrasen innenfor chomskyansk grammatikk. Mens NP-analysen representerer et forenklet nivå, som utvilsomt være lettere å forstå for mange studenter, kan DP-analysen utvides nesten i det uendelige, med stadig høyere detaljnivå. Vi sitter altså med et kontinuum som spenner fra de mest forenklede NP-analysene til de mest avanserte DP-analysene. Det overordnede spørsmålet mitt er hvorvidt det vil være mest hensiktsmessig å presentere studentene for NP-analysen først eller om man bør introdusere dem for DP-analysen med én gang. Neste spørsmål, forutsatt at man velger å vise studentene DP-analysen, er hvor detaljert denne bør være. Min problemstilling er følgende: *I arbeid med nominalfraser på lavere universitetsnivå, hvorfor er det hensiktsmessig å bruke et forenklet nivå av DP-analysen heller enn NP-analysen eller en mer avansert variant av DP-analysen?*

Med *lavere universitetsnivå* mener jeg emnene som inngår i nordisk årsstudium og bachelor. I hovedsak diskuterer jeg denne studentgruppen samlet. Når det er sagt, er det ikke uten videre sagt at en førsteårsstudent (som kanskje har planer om å fordype seg i litteratur) trenger det samme detaljnivået som en som er i ferd med å skrive en bachelor innenfor syntaks. Jeg kommer derfor også til å diskutere hvordan studentene selv kan tilpasse analysen til eget nivå.

Jeg skriver denne oppgaven med sikte på framtidige nordiskstudenter i håp om at de skal kunne lese den og dermed forstå bakgrunnen for det de lærer. Jeg skriver altså oppgaven jeg selv ønsket å lese da jeg ble presentert for DP-analysen og ikke kunne forstå hva som var

galt med NP-analysen. I teoridelen skal jeg først si litt generelt om generativ grammatikk, frasestruktur og ulike teoretiske tilnærminger. Deretter går jeg inn i begrunnelsen for DP-analysen og ser på ulike varianter av DP-en. Jeg skal også gjøre rede for en av de mer avanserte DP-analysene (Juliens DP-analyse). Dette er for å vise fram hvor avansert en DP-analyse *kan* være. I diskusjonsdelen kommer jeg til å diskutere fordeler og ulemper med de ulike analysenivåene og foreslå en løsning på problemstillingen min: å bruke DP-analysen allerede fra basisnivå av, men å forenkle og tilpasse denne til studentene.

2 Teori

Oppgaven, i likhet med syntaksemnene ved NTNU, er fundert i chomskyansk, generativ grammatikk. Hovedkildene mine er Marit Juliens *Nominal Phrases from a Scandinavian Perspective* (2005) og Steven Paul Abneys upubliserte manuskript *The English Noun Phrase in its Sentential Aspects* (1987), samt innføringsboka *Norsk generativ syntaks* av Tor Anders Åfarli og Kristin Melum Eide (2003) og et kapittel, *Formanalyse under leddnivå* (Eide, 2019) i den foreløpig upubliserte innføringsboka av Brøseth, Eide og Åfarli, *Språkssystem og språkbruk i norsk*. Abney var den som utviklet DP-analysen og hans funn utgjør dermed utgangspunktet for hele denne oppgaven. Julien gir en grundig innføring i den skandinaviske nominalfrasen. Innføringsbøkene representerer naturlig nok et lavere nivå enn de to andre kildene, og dette har ulempen at de inneholder en del forenklinger. Jeg har likevel valgt å bruke dem i og med at de er tilpasset samme målgruppe som den jeg skriver for. Jeg har, så godt det har latt seg gjøre, brukt de andre kildene parallelt for å sikre at jeg er klar over de forenklingene jeg har tatt med meg.

2.1 Begrepsavklaring

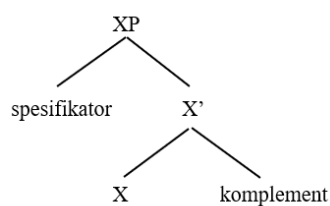
Et viktig og gjennomgående begrep i oppgaven er *nominalfrase*. Jeg bruker dette om fraser som fungerer som nominale ledd i setningen (typisk SU, DO og IO). En nominalfrase kan analyseres som en NP eller DP avhengig av hvilket analysenivå man benytter og frasen er altså nominal selv om man bruker DP-analysen. En *nomenfrase*, på sin side, tilsvarer NP og kan ikke brukes om en DP. *Nomen* refererer til kjernen i frasen mens *nominal* refererer til frasens distribusjon. Jeg kommer til å bruke *nominalfrase* om fraser med nominal distribusjon (både NP og DP) og NP eller DP når jeg ønsker å spesifisere hva slags frase det er snakk om.

2.2 Generativ grammatikk og frasestruktur

Den generative grammatikken skiller seg fra tradisjonell grammatikk ved at den ikke bare beskriver korrekt språk, men at den prøver å finne fram til universelle og språkspesifikke

prinsipper som kan forklare hvorfor enkelte setninger er grammatikalske og andre ugrammatikalske (Åfarli & Eide, 2003, s. 13-23). Videre handler generativ grammatikk, slik jeg bruker begrepet i denne oppgaven, om at om at alle mennesker er født med en universell grammatikkevne (UG) (ibid.). Ifølge Noam Chomskys prinsipp- og parameter-teori er universalgrammatikken som et bryterpanel der universelle prinsipper setter ytre rammer for hvordan språk kan være bygget opp, men der hver parameter gir rom for ulike verdier eller innstillinger i hvert enkelt språk (ibid.). Språklige strukturer kan med andre ord variere i veldig stor grad, og gjør som kjent det fra språk til språk, men bare innenfor UGs rammer. Universalgrammatikken er, ifølge Chomsky, en forutsetning for at barn skal kunne være i stand til å lære seg språk så fort og feilfritt som de faktisk gjør (ibid.).

Den generative teorien er i stadig utvikling og dette har resultert i at det i dag finnes mange ulike underteorier. To viktige trinn i utviklingen er styrings- og bindingsteorien (GB) fra 1980 og minimalismeprogrammet fra 1995, begge utviklet av Chomsky selv (Åfarli & Eide, 2003, s. 19-22). Abneys teori er forankret i GB mens Julien baserer seg på minimalismeprogrammet. Eide og Åfarli bruker litt av begge. Innenfor GB ligger X'-teorien, som jeg kommer til å bruke videre. Den finnes i ulike varianter, men de grunnleggende prinsippene er stort sett like. Vi regner med at ordene som utgjør en setning er organisert i fraser. Hver frase har en kjerne (prinsippet om endosentrisitet) som projiserer opp til frasenivå (Åfarli & Eide, 2003, s. 24-32). Dette innebærer at frasen får navn etter kjernen sin. Kjernen bestemmer dessuten frasens distribusjon, altså hvilken funksjon den kan ha i setningen (Eide,

Figur 2.1: X'-strukturen (Åfarli og Eide, 2003, s. 29)

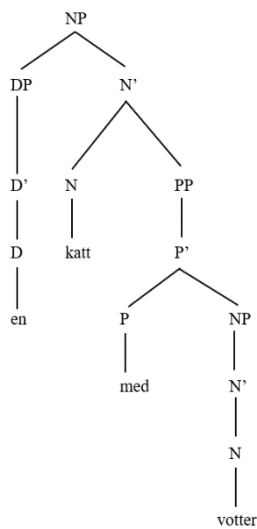
2019, s. 3). Strukturen er binær, som vil si at hver knute bare kan ha to forgreininger. Hver projeksjon har tre nivåer: X, X' og XP med plass til én spesifikator <spes, XP> og ett komplement <komp, XP> som vist i figur 2.1 (ibid.). X kan stå for en hvilken som helst kategori og varierer etter hva slags frase/ projeksjon det er snakk om.

Videre skal vi se at det finnes ulike typer projeksjoner. V- og N-projeksjoner er eksempler på leksikalske projeksjoner fordi kjernen (henholdsvis verb og substantiv) har leksikalsk innhold. Det finnes også funksjonelle projeksjoner, som C og T. Disse blir generert over VP i setningen og fylles normalt ved flytting av elementer fra V-projeksjonen eller ved innsetting (Åfarli & Eide, 2003, s. 70-85). Jeg skal ikke gå inn på begrunnelsen for CP-TP-VP-systemet her, men nøyer meg med å nevne C og T som eksempler på funksjonelle kjerner. Ifølge Abney (1987) bør D-kjernen på tilsvarende vis betraktes som funksjonell. Dette skal jeg komme nærmere inn på i følgende delkapittel.

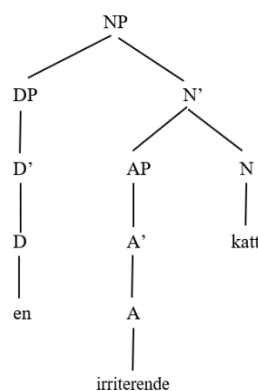

2.3 Fra NP til DP

En nominalfrase er altså en frase som har nominal distribusjon (dvs. at den fyller nominale ledd som SU, DO og IO) (Eide, 2019, s. 6). Det var lenge vanlig å regne nomenet som kjernen i nominalfrasen, i og med at nomenet er det mest meningsbærende elementet i frasen. Nominalfrasen ble med det en NP der eventuelle determinativ eller andre premodifikatorer ble plassert i spesifikatorposisjonen. Dermed var nominalfrase og nomenfrase (NP) i praksis én og samme ting. I figur 2.2 ser vi en NP bestående av en kjerne

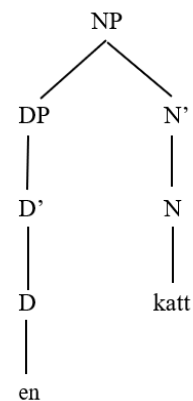

Figur 2.3: NP med pre- og postmodifikator

Figur 2.4: NP med to premodifikatorer

oppfører seg som setninger, men som likevel ofte opptrer i nominale posisjoner: *I told you about [John's building a spaceship]* (Abney, 1987, s. 13).

Figur 2.2: NP med premodifikator

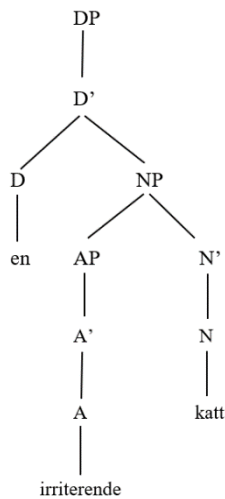
(nomenet *katt*) og en spesifikator (determinativet *en*). Denne analysen fungerer fint i tråd med X'-

teorien. Også hvis vi utvider frasen med en postmodifikator (figur 2.3) kan vi bruke NP-analysen uten å bryte med X'-teorien. DP-en står fremdeles som spesifikator og PP-en som komplement til NP.

Problemet oppstår når vi inkluderer en AP i attributiv posisjon (før substantivet) i tillegg til determinativet. Ifølge X'-teorien er det ikke plass til to premodifikatorer, ettersom det bare finnes én spesifikatorposisjon. Analysen i figur 2.4 bryter altså med X'-strukturen. Om vi hadde satt inn en ekstra NP hadde det blitt plass til begge elementene, men dette ville medført brudd på prinsippet om endosentrisitet, ettersom den ene NP-en ville blitt stående uten kjerne. Likevel er frasen *en irriterende katt* grammatisk, så hvis X'-teorien skal holde må det finnes en mulig analyse for fraser med både determinativ og adjektiv i prenominal posisjon. Åfarli & Eide (2003, s. 32-35) presiserer at det ikke dreier seg om et unntak fra regelen ettersom det ikke ser ut til at barn lærer denne typen konstruksjoner senere enn andre konstruksjoner. Det må altså finnes en annen løsning.

Da Abney introduserte DP-analysen i 1987 var det grunnet en annen svakhet ved NP-analysen. Han tar for seg det han kaller possing-konstruksjonen i engelsk. Dette er fraser av typen *John's building a spaceship*, som tilsynelatende ser ut som og på mange måter

Med utgangspunkt i observasjonen at poss-ing-konstruksjonen oppfører seg både som en setning og en nominalfrase foreslår Abney å gi nominalfrasen en funksjonell kjerne, D, heller enn den leksikalske kjernen N. Han sammenligner denne D-projeksjonen med de funksjonelle kategoriene I (den vi kaller T) og C. Han skiller tydelig mellom den funksjonelle kjerneposisjonen D og ordklassen determinativ (Abney, 1987, s. 40-43). Som vi skal se videre er det ikke bare determinativ som kan fylle D-kjernen.

Figur 2.5

I figur 2.5 kan vi se at vi ved å bruke D som kjerne løser problemet med den attributive AP-en. Ettersom D-projeksjonen nå ligger utenfor NP-en er det plutselig plass til AP-en i spesifikatorposisjonen til NP. Det at D-projeksjonen er funksjonell innebærer at kjernen ikke trenger å være realisert, til tross for at den er kjerne i en frase (Åfarli & Eide, 2003, s. 32-36).

Med DP-analysen har vi altså funnet en løsning på problemet med to prenominal elementer, og vi slipper å forkaste X'-teorien. Videre skal vi se på kjernens rolle i å bestemme frasens distribusjon, og med det undersøke hvorfor DP-analysen ikke bare fungerer, men også er en god (nok) analyse.

Eide (2019) bruker nominalfrasen *nyutdannet lærer uten relevant erfaring* for å forklare kjernens rolle i å bestemme frasens distribusjon. Dette er en nominalfrase uten determinativ hvor det i utgangspunktet ikke er noe i veien for å analysere frasen som en NP. Adjektivet får plass i <spes, NP> og PP-en i <komp, NP>. Men om vi prøver å sette frasen inn i en setning ser vi fort at den fungerer dårlig i de nominale posisjonene SU, DO og IO. Den fungerer derimot fint som SUP (Eide, 2019, s. 6-9):

- (1) Marit er *nyutdannet lærer uten relevant erfaring*
- (2) ?*Nyutdannet lærer uten relevant erfaring* fikk jobb på dagen.
- (3) ?Rektoren ansatte *nyutdannet lærer uten relevant erfaring* i går.

(2) og (3) kan fungere som avisoverskrifter, men det er noe som skurrer. Dette har å gjøre med at den aktuelle nominalfrasen ikke egentlig refererer til et individ, men til et sett egenskaper som *kan* definere et individ (ibid.). Frasen mangler referanse. I (1) er Marit et individ som beskrives av nominalfrasen *nyutdannet lærer uten relevant erfaring*, på samme måte som adjektiv ofte gjør: *Marit er nyutdannet*. Om vi setter inn et determinativ i nominalfrasen skjer det noe interessant. Frasen *en nyutdannet lærer uten relevant erfaring* er ikke lenger et sett med egenskaper, men refererer plutselig til et bestemt individ: Den har fått referanse. Hvis vi setter

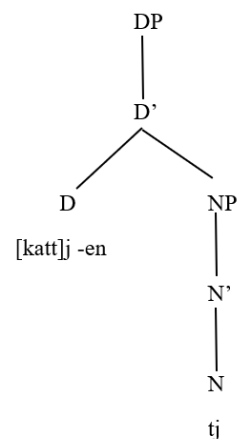
inn et determinativ i setning (3) får vi *Rektoren ansatte en nyutdannet lærer uten relevant erfaring i går* og vi ser altså at determinativet gjør det mulig for nominalfrasen å stå i nominale posisjoner (ibid.). Jeg nevnte i forrige delkapittel at det er kjernen som bestemmer frasens distribusjon, og ut fra eksemplene over er det tydelig at det er determinativet, ikke nomenet, som gir frasen nominal distribusjon. Dette styrker antakelsen om at en funksjonell D-kjerne er bedre enn en leksikalsk N-kjerne i analyse av nominalfraser.

2.4 Bestemte nominalfraser

Vi har kommet fram til at DP-analysen er bedre enn NP-analysen på flere områder, men vi har foreløpig bare sett på nominalfraser i ubestemt form. Når en nominalfrase er i bestemt form dukker det opp noen nye utfordringer. I denne delen skal jeg ta for meg bestemthetsstrekket, hvordan det innvirker på nominalfrasen og hvordan vi best mulig kan bruke DP-analysen til å analysere bestemte nominalfraser.

2.4.1 Suffiks som D-kjerne

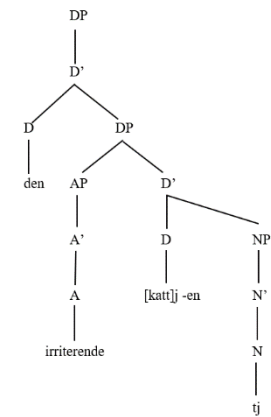
Om vi sammenligner de to engelske nominalfrasene *a horse* og *the horse*, er det ingen åpenbar strukturell forskjell på dem. Begge frasene innledes av et determinativ, der det ene er ubestemt og det andre bestemt. På norsk, derimot, uttrykkes bestemthet med den etterhengte artikkelen *-en/ -a/ -et* (Eide, 2019, s. 9). Likevel er *katten* en nominalfrase med samme distribusjon som *en katt*. Det er derfor ikke grunn til å tro at de to frasene er grunnleggende forskjellige. Hvis vi skal kunne bruke DP-analysen også for norske nominalfraser i bestemt form må vi gå utfra at bøyingsendinger også kan fungere som D-kjerner (ibid.). Ettersom bøyingsendinger ikke kan stå alene må nomenet flytte opp til D-kjernen så endingen har noe å feste seg til, som i figur 2.6.

Figur 2.6

2.4.2 Dobbel bestemthet

Dobbel bestemthet er et fenomen som finnes i flere varianter av skandinavisk, inkludert begge de norske målformene (Julien, 2005, s. 26-27). Dette innebærer at når en nominalfrase i bestemt form har en premodifikator (typisk AP) er det krav om både prenominalt determinativ og etterhengt bestemthetsending. Det realiseres med andre ord to D-kjerner (*den irriterende katten*) (Eide, 2019, s. 9-10). De to kjernene kongruerer i kjønn og tall og adjektivet får svak bøyning (Julien, 2005, s. 26-27). Ifølge prinsippet om endosentrisitet må alle fraser ha en kjerne og X'-strukturen gir ikke plass til mer enn én. Med to D-kjerner må det altså også dreie seg om to D-projeksjoner i to DP-er, der den nederste DP-en står som komplement til den øverste. Analysen blir seende ut som i figur 2.7.

Figur 2.7

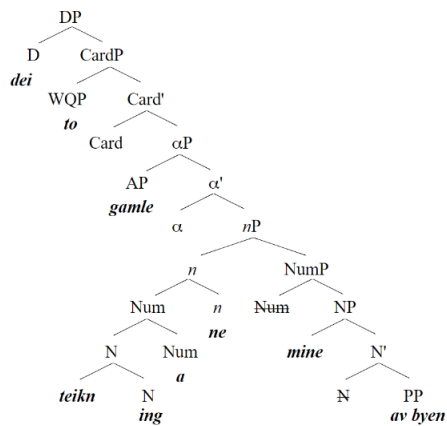
2.6 Egennavn og pronomen

Egennavn og slektskapsord (mamma ol.) har nesten aldri determinativ foran seg i skriftspråk, men ofte i talespråk. Mange norske dialekter har en obligatorisk prepropriell artikkel som ser ut som et pronomen og som realiseres som *ho, han, a', n'*, el. Dessuten kan determinativ brukes, også i tekst, for å spesifisere når det finnes flere med samme navn: *Den Jon jeg kjenner* (Eide, 2019, s. 11-12). Ved analyse av fraser som disse (egennavn eller slektskapsord med determinativ foran) virker det naturlig å bruke DP-analysen. Dette er fraser som typisk står i nominale posisjoner og som jeg diskuterte i forrige kapittel er det kjernen som gir frasen referanse og bestemmer distribusjonen. I frasen *n' pappa* er det *n'* som er kjernen fordi det er det elementet som gir referanse. I skriftlig norsk vil denne typen fraser sjelden ha realiserte determinativ. Likevel har frasene den samme nominale distribusjonen og om vi skal være konsekvente i argumentasjonen må det fremdeles være D-kjernen som gir referanse til frasen. For å løse dette analyserer vi denne typen fraser som DP-er med tom kjerneposisjon for så å flytte N (egnavnet eller slektskapsordet) opp i D-kjernen for å fylle denne. På den måten får frasen referanse og nominal distribusjon (Eide, 2019, s. 11-12).

Pronomen er en annen kategori som har nominal distribusjon. Disse regner vi med at blir generert direkte i D-kjernen (Eide, 2019, s. 11-12). Pronomen kombineres ikke med determinativ, og har heller ikke utfylling (med få unntak). Det er pronomenet selv som gir referansen. *Du* i en gitt talesituasjon kan ikke være noen andre enn den som snakkes til. Frasen *dere som skal videre med tog til Bergen* har en utfylling som spesifiserer hvem av *dere* som er

ment (og utelukker alle de av *dere* som ikke skal med tog til Bergen), men det er fortsatt *dere* som gir referanse til frasen.

2.7 Juliens DP-analyse

Figur 2.8 (Julien, 2005, s. 11)

som ikke er med i DP-analysene i de forrige delkapitlene. Julien går ut fra at syntaktiske strukturer bygges nedenfra og opp ved å kombinere to og to elementer – denne strukturen med andre ord også binær.

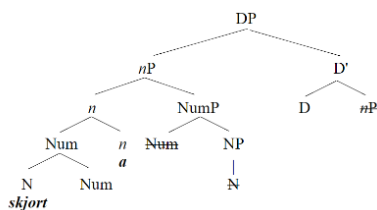
Nomenet *teikning* må ha flyttet, ettersom det kommer før sin egen possessiv (*mine*). Derimot følger N etter determinativet (*dei*) og adjektivet (*gamle*). Dette viser at N ikke kan ha flyttet til D-kjernen, og Julien skriver at det må være det prenominale determinativet *dei* som står der. N har flyttet opp til Num der den har heftet seg på flertallsendingen *-a* i Num-kjernen. N har dessuten en bestemt artikkel (*-ne*) som suffiks (dobbel bestemthet). Denne genereres i en kjerne utenfor N og blir heftet på nomenet ved at N+Num flytter (på samme måte som N flytter til D i figur 2.7). Denne kjernen, hvor suffikset genereres, kan ikke være D-kjernen ettersom den er opptatt av determinativet *dei*. Det må altså finnes en annen kjerne over NumP. Denne kaller Julien *n* fordi den forholder seg til N (Julien, 2005, s. 2-5). Dette står i motsetning til den forenklede DP-analysen i figur 2.7 som har to D-kjerner der den nederste av dem tilsvarer Juliens *n*-kjerne. AP-en blir satt inn i α -projeksjonen (AP-related head phrase), som også er en funksjonell projeksjon (Julien, 2005, s. 6-10). Denne projeksjonen sørger for samsvar mellom AP-en og *nP*-en ved hjelp av prosesser jeg ikke skal gå videre inn på her. Numeraler og andre svake kvantorer kommer foran adjektivet og disse må derfor tilhøre en projeksjon over α P. Julien kaller denne projeksjonen Card (Card har å gjøre med kardinaltall) og i spesifikatorposisjonen plasserer hun frasen WQP (weak quantifier phrase) som i dette tilfellet inneholder kardinaltallet *to*. Over CardP kommer et DP-lag som inneholder det innledende

determinativet *dei* (Julien, 2005, s. 10-11). NP, NumP, *n*P og DP er projeksjoner som er til stede i alle skandinaviske DP-er. CardP og α P er tilstede når det foreligger leksikalsk innhold til å fylle dem. (Julien, 2005, s. 12).

3 Diskusjon

Jeg har nå gjort rede for ulike analysemetoder for nominalfrasen og beveget meg fra NP-analysen, via den forenklete DP-analysen, til Juliens mer detaljerte DP-analyse. NP-analysen viste seg fort ikke å holde mål da den ikke hadde plass til både determinativ og attributivt adjektiv, en kombinasjon som forekommer ofte i norske nominalfraser. Jeg har også sett på hovedlinjene i Abneys argument for DP-analysen hvor *poss-ing*-konstruksjonen (som finnes blant annet i engelsk) står sentralt. DP-analysen tar utgangspunkt i at nominalfrasen har en funksjonell D-kjerne, og dette viste seg å fungere godt, også med tanke på at det er kjernen som bestemmer frasens distribusjon. Om vi analyserer *nyutdannet lærer uten relevant erfaring* som en NP, med *lærer* som kjerne skulle man tro at denne kjernen ga frasen nominal distribusjon. Likevel fungerer ikke frasen i nominale ledd (som SU, DO, IO) uten at vi legger til et determinativ som kan gi frasen referanse. Dette legitimerer DP-analysen og svekker NP-analysen.

Den forenklete DP-analysen forutsetter at også bøyingsendinger kan fungere som D-kjerner. Når en nominalfrase er i bestemt form på norsk markeres dette med et suffiks, i motsetning til språk som engelsk og spansk, hvor bestemthet markeres med frittstående bestemte determinativ. Om DP-analysen skal være konsekvent, må bestemthetsmarkøren fungere som D-kjerne i bestemte, norske nominalfraser. Når vi skal analysere fraser med dobbel bestemthet innebærer dette at vi får to D-kjerner og to D-projeksjoner. I Juliens analyse

Figur 3.1 (Julien, 2005, s. 28)

genereres den etterhengte artikkelen i *n*P som flytter fra komplementsposisjonen til DP (figur 3.1). D-kjernen blir stående tom når det ikke finnes noe foranstilt determinativ. Hun løser dermed problemet med to D-projeksjoner. Juliens DP-analyse har et mye høyere detaljnivå enn de andre analysene, med blant annet synlige morfologiske prosesser.

Til slutt gjenstår det å diskutere hvilket av disse analysenivåene det vil være mest hensiktsmessig å bruke på basis- og bachelornivå i nordiskstudiet. Som jeg har diskutert over er det noen logiske brister i NP-analysen som gjør at jeg mener den bør unngås, også på basisnivå. Den forenklete DP-analysen løser disse grunnleggende sviktene. Den doble D-projeksjonen kan muligens betraktes som en svakhet ved analysen, dette er, etter min mening,

ikke et stort problem. Juliens *nP* er både mer elegant og presis, men den krever også høyere forståelse fra studentene. Det viktigste er at de blir bevisstgjort på hvorfor det er to D-prosjeksjoner i analysen. På basis- og bachelornivå er det viktigste at studentene forstår oppbygningen av fraser og hvordan de distribueres i setningen, og til det formålet mener jeg den forenklete DP-analysen er god nok. X'-teorien gir en forutsigbar struktur som er lett å bruke som student. Flytteoperasjonen som følger av at også bøyingsendinger kan være kjerner, kan nok for enkelte studenter på basisnivå være for avansert. Dette kan løses ved å lage forenklinger – for eksempel kan man la D-kjernen stå tom og plassere nomen+bøyingssuffiks i N. På denne måten brukes fortsatt DP-analysen, men den tilrettelegges slik at flest mulig studenter kan forstå den. Ved å gi studentene forklaringen bak DP-analysen og presentere dem for alle aspekter av den forenklete versjonen gir man dem mulighet til å jobbe med den og forstå den hvis de ønsker det. Som jeg nevnte innledningsvis er det forskjell på studenter og det varierer selvsagt hvor interesserte de er i syntaks. Ved å tilby dem forenklinger kan studentene selv tilpasse stoffet til eget nivå og interesse. Når studentene kommer opp på bachelornivå vil det være naturlig at det kreves større forståelse, og de kan da bygge videre på det de lærte på basisnivå.

4 Avslutning

Med mangfoldet av analysemetoder som finnes innenfor den generative syntaksen er det avgjørende at forelesere tar bevisst stilling til hvilken tilnærming og hvilket detaljnivå de ønsker å bruke i undervisningen. Jeg har sett på hvordan nominalfrasen kan analyseres på ulike måter, fra NP-analysen, via en forenklet DP-analyse, til en avansert DP-analyse. DP-analysene har funksjonelle D-kjerner, i motsetning til NP-analysen som har en leksikalsk N-kjerne. Jeg har undersøkt hvorfor DP-analysen fungerer bedre enn NP-analysen ved å ta for meg problemet med to premodifikatorer til N og argumentere for at det ofte er determinativet som gir nominalfrasen referanse. Den forenklete DP-analysen skiller seg fra den avanserte blant annet i at bøyingssuffiks kan fungere som D-kjerner (i bestemte fraser uten premodifikator). I fraser med dobbel bestemthet (bestemte fraser med premodifikator) resulterer dette i at det realiseres to D-kjerner (et foranstilt determinativ og en bøyingsending). Egennavn og pronomen analyseres også som DP-er. Egennavnfrasene har enten en tom D-kjerne som nomenet flytter opp til eller en D-kjerne i form av et determinativ eller en prepropriell artikkel (i talespråk). Pronomen genereres direkte i D-kjernen. Jeg foreslår at den forenklete DP-analysen presenteres for studentene og benyttes på lavere universitetsnivå, men at man legger opp til at studentene selv kan tilpasse analysen etter egen forståelse, interesse, nivå og behov.

5 Litteraturliste

- Abney, S. P. (1987). *The English Noun Phrase in its Sentential Aspect*. Upublisert manuskript. MIT.
- Eide, K. M. (2019). Formanalyse under leddnivå. I H. Brøseth, K. M. Eide & T. A. Åfarli (Red.), *Språkssystem og språkbruk i norsk*. Upublisert manuskript. NTNU, Trondheim.
- Julien, M. (2005). *Nominal Phrases from a Scandinavian Perspective*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Åfarli, T. A. & Eide, K. M. (2003). *Norsk generativ syntaks*. Oslo: Novus forlag.

